

Werk

Titel: Ad Emin. et Rev. principem Carolvm S. R. E. Card. Rossettv[m] Episcopvm faventinv

Jahr: 1646

Kollektion: Zoologica

Digitalisiert: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen

Werk Id: PPN367611805

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN367611805>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=367611805>

LOG Id: LOG_0097

LOG Titel: De Falcone Gentili. Cap. VI.

LOG Typ: chapter

Übergeordnetes Werk

Werk Id: PPN367611716

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN367611716>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=367611716>

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

10 rius, crassius, ac fortius compactum, quàm huius, datum sit. Nares membranâ circumtegit lutea. *Nares.*
 Oculi iris nigerrima. Cilia seu ambientes in circulum membranulæ luteæ. Corpus, vt vniuer- *Oculi.*
 sim dicam, totum vniuersi modi est, colore nempe leucophæo, seu cinereo ad caruleum vergen- *Color.*
 te, dilutiùs obscuriusuè pro diuersa partium ad lucem obuersione. Gula, pectus, venter, atq.
 dorsum, adeoq. corpus totum valda crassum, &, vt inquit Albertus, qui Montano simile cor- *Pectus.*
 pus affingit, spissum, rotundum, habitissimumq;. Pectus valdè teres, ac grande quali quoq. *Ala.*
 Montanum præditum esse idem tradidit. Alæ principium supernè habet latum, minus quàm *Cauda.*
 cæteri acutum, quarum apices ad mediam ferè caudam, aut paulò longiùs protenduntur. *Crura.*
 Cauda medioeris inter longâ, & breuem. Crura, pedesq. pro ratione corporis non ita magna, *Vngues.*
 neq. crassa, crocea, tabellis intecta. Vngues verò nigerrimi.

DE FALCONE GENTILI. Cap. VI.

20 Vintum in Falconum classe, ordinem dignitate metientes, locum assignauimus Fal-
 conis Gentilis seu nobili, quòd præter nobilitatem, quam nomen ipsum indicat,
 tanta etiam peregrinos similitudine referat, vt vel peritissimis sæpè accipitri-
 rijis faciliè imponat, & pro ipso ab illis etiâ habeatur. Adde quòd audax quoq; &
 intrepidus sit, magnarûq. etiam auium quasuis capiat. Ad eò vt penè peregrinus
 hunc proximè subiuncturi fuisset, magna affinitate, quæ inter eos est, moti, nisi Sacrorum,
 & Hierofalconum illustris splendor, & omni exceptione propè maior, quò multis hunc nume-
 ris antecedunt, iniuriam sibi fieri palàm protestata, ac conquesta fuisset.

NOMENCLATURA.

30 **F**alcones hosce vulgari Italorum, necnò Gallorû idiomate Gentiles vocant: quo nomine
 vtriq. natalium splendorem aperte denotant. Nam eadè significatione viros omnes
 illustri, & claro loco natos Gentiles homines passim uocant, nempe vt opinor, quòd gē- *Gentiles ho-*
 40 te aliqua præcipua, & magni apud eos nominis, ac generosa sint geniti quibus longa serie au- *mines.*
 rum gentis iuxta imagines recensere licet. Hos vulgò cum Germanis nobiles vocant. Alio- *Gentiles q-*
 quin Gentiles Latine Ciceroni dicuntur, qui eiusdè sunt familiae, & cognominis seu gentis. *diciantur.*
 Quamuis autem in omni ferè Falconum genere nobiles reperiantur, & ignobiles, quos certis
 notis à nobis suo etiam loco positus oculati accipitrij internoscunt, hi tamen, de quibus nunc
 agimus, absolutè seu per excellèntiam Gentiles, id est, nobiles vel generosi vulgò dicuntur. Hu-
 ius autem nobilitatis opinionem, vnde sibi comparauerint, non aliud inuenio indicium maius,
 quàm quòd peregrino ita similes sint, vt penè iidem esse videantur, & hac parte ad Falconû
 (iuxta quosdam) omnium præstantissimos, quàm proximè accedant.

FORMA.

50 **G**entiles, inquit Belisarius, paulò minores forma sunt peregrinis, & dubitant quandoq;
 venatores, iudicèntè peregrinos, esse, quâ eiusdè ferè formæ sint, & eodè penarû co-
 lore distincti. Vnde Fridericus Imp. Falcones Gētiles in peregrinos, & absolutè Gen- *Gentilis Pe-*
 60 tiles distinguit: quos Gentiles peregrinos vocat, de illis hūc ferè in modū differit. Gētiles pe- *regini &*
 regini Falconibus Sacris minores sunt, & forma eis cōuenientior, & elegatior esse, quò plus cū *corum fir-*
 Gyrfalconibus participet; Rostrû videlicet crassû, recuruû, nates amplas, verticè capitis pla- *ma.*
 nû æquum, haud eleuatum, neq; tumidû, occiput latum oculos concauos, supercilia foris pro-
 minentia, collum breue, idq. prope caput subtile, prope spatulas crassius, cavitatem velut sol-
 sam quandam inter pectus & collum magnam, ac profundam, in qua ingluuiis sita est, pectus
 foris prominens, plenum, densum, carnosumque habeant oportet. Coxæ crassæ, ac breuia sint: plan-
 70 tisq; longis cooperiantur, & sub genibus etiam dependant. Crura crassæ, ac breuia sint: plan-
 ta pedum ampla, digiti expansi, longi, atq. macilenti, vngues magni. Ab vnâ spatula ad alterâ,
 ac per medium dorsum notabile spatium esto. Alæ super dorsum eleuentur, nec vbi super re-
 nes sese intersecant, decendant. Dorsi plumæ magnæ sint, & in extremo rotundæ. Pennæ ala-
 rum tam cooperatæ, quàm cooperientes planæ sint, non crispæ, magnæ, atq. duræ. Omnes ve-
 80 rò pennæ, ac plumæ, firmiter admodum corpori infixæ sint; & maiores sub duabus recondan-
 tur. Falconum peregrinorum Gētilium, cum adhuc hornotini siue fori sunt, alij simpliciter,
 Sf & ab.

Differētia penes colores. & absolute fusci sunt; quidam verò rubris, quidam pallidis maculis ceu guttulis perornantur, alij rufi sunt, aut simpliciter, aut ad nigredinem vergentes. Alij fulvi, vel absolute, vel cū quadam rubedine, & ceterum maculæ à collo vsq; ad pectus furculam parvæ sunt, inde verò progredientes præ anum vsq; maiores euadunt, Rursus alij in dorso, alij, & cauda maculati sunt; alij nequaquam. Maculatorum, quidam subrubras, quidam subpallidas maculas, easq; alij rotundas, alij oblongas obtinent, alij multas, alij paucas, alij parvas, alij magnas. Fulcorum alijs pennæ dorfi, alarum, ac caudæ subalbidas, alij subrubris, atq; horum quibusdam parvis, quibusdam magnis præcipue verò in extremitatibus suis, maculis insigniuntur. Eisdem differentiæ de subrubris, & subfulvis poni possunt, A fuscis itaq; qui ad rubedinem tendunt, quamvis eos nō nulli inter peregrinos Gētiles non enumerent, exordiemur, & omnium in hoc genere pulcherrimos iudicamus, modò paulò antè datam formam, & quem nunc enarrabimus, colorem obtineant. Color autem talis esse debet, vt neq; fuscus, neq; rubeus dici queat; sed simul ex æquo permixtus. Laudabiliores in suprema capitis parte ceu quadam corona in circuito perornantur propè nares durities rostri virescit. Maxillæ sub oculorum parte subrubræ sunt; quæ sequuntur plumæ circa auris nempe fulvæ, & ad rubedinem vergunt. Dorsum fusco colore est, ad rubedinem etiam inclinante, & marginibus rubescentibus, & maiusculis, sine guttis tamè exornatum; Pennæ alarum maiores fuscæ cum marginibus, quos diximus. Cauda eiusdem coloris est cum dorfi pennis. Margines tamen in plurimis in cauda pallidiores, & subalbidiore, quæ in extremitatibus dorfi, quoniam cauda longius, quàm dorsum à corde reposita. Nigræ plumarum gutturis maculæ crassæ, & breues, æqualis magnitudinis, & coloris, Plumæ sub alis ad rubedinem inclinant, Coxæ eisdem, quibus pectus maculis distinctæ. Color pedum, hoc modo se habet, si fusco fuscus fuerit, pedes virides esse solent, si rufus, ex viridi flavescunt. Quò itaq; Gentiles Peregrini fusci, plures ex iam descriptis notis obtinēt, eò laudabiliores sunt, pulchriores, atq; acceptiores, quò verò pauciores, eò ignobiliores habendi. Qui verò pallidi sunt, & lividis maculis conspersi, & quorum pennæ in extremitatibus nullos habent margines, vel si habent, pallidi sint; & cauda coloris incani græi fusci, dorso non respondet; pectus maculæ exiguæ; plumæ sub alis pallidæ, & sublividæ; pennæ coxarum dissimiles, sine ordinem quantitatis quàm coloris dispositæ, maximè verò quorum rostrum propè nares, quam partem ceram vocat, croceum est, & pedes eiusdem coloris; In summa quò à figura antea data magis declinant, tãtò ignobiliores, & viliores habentur. Postquàm verò pennas mutarunt, crassiores euadunt, pennæ verò alarum breviores, pleniores, & duriores, & in anteriori parte albæ, in dorso leucophæ; quibusdam etiam, ac ijs præsertim qui ignobiliores sunt, maculæ in dorso, & cauda transversales sunt coloris ad fuscum tendentis, atque id secundum magis, & minus, respectu videlicet coloris, quò antequam pennas mutarent, insigniebantur; quò enim dū honorini sunt magis pallent, eò etiam mutati magis albēt, & quò plus fusci sunt, eò minus pallēt, & maculæ circa guttur vt primò mutatis etiam remanent, sed subtiliores tantùm euadunt, quæ verò à gutture per pectus feruntur, in honorinis per longitudinem, in mutatis transversim ducuntur, omnes verò fuscescunt, atque id secundum magis & minus, nam quæ in priori ætate fuscæ erant, eæ in mutatis nigræ quodammodò euadunt, aut saltem, vt ita dicam fusciore illis, quæ primò minus fuscæ fuerant, atque ita de reliquis dicendum, & pellis demū circa oculos, & pedes, qui mutantur, sylvestriū, crocei coloris efficiuntur. Hæc itaq; de Falconibus Gentilibus peregrinis Imp. Fridericus. De Gētilibus absolute dictis ita verò scribit: Falcones gentiles absolute, antequam mutarunt, trium generum sunt, sicut & Peregrini, de quorum datis antea netis quò plures obtinent, eò magis probantur. A peregrinis in eò differunt, quòd minores sint, & caput habeant rotundius ac etiam minus, rostrum brevius, & pedes pro corporis sui portione etiam minores. Præterea color in his minus quàm in illis viuidus est, minusq; pulcher; immò verò quicumq; peregrini ad exquisitam illam, quam descriptimus, formam etiam illaudabiliores propius accedunt, quàm Gentiles; eorum verò aliquibus tota quòdque descriptio competit, his verò nunquam. Sed quoniam multa, quantum ad corporis habitum attinet, in vtriusque perquam similia sint, & nisi à peritissimo Accipitrario distinguenda, ex operationibus tamen facillimè dignoscuntur. Cùm verò Falcones gentiles pennas primas deposuerunt, pennæ peregrini similes admodum euadunt, in cauda tamen, & dorso plus maculata sunt; Pulchritudine enim Peregrinis in omnibus cedunt. Hæc omnia ille. Aliud de forma Gentilis sub hoc quidem nomine, scriptum apud rei accipitrariorum auctores non inuenio, neq; quod sciam auis ipsa vnquam mihi cōspecta, vt ingenuè quod res est, fatear. Verùm si mihi per alios his in rebus liberum est iudicium, vt alijs est per me, cùm ea dem omnia, quæ Belisarius, & Tardiū de suo Gentili Falcone referunt, Carcanus noster ei, quem Tedschum vernacula voce vocat, id est Germanicum, ascribat, singulaq; ad vnguem sibi correspondeant, hoc eisdem

esse verissimi admodum argumento suspicatus sum. Quod si ita est (quod æquo lectori expen-
dendum relinquo. Nam in ea re asserenda non ero pertinax) iam amplio rem paulò & clario-
rem, fusio remque huius avis descriptionem ex Francisco Carcano Vicentino viro accipit-
rariæ artis peritissimo dare possumus, quæ quidem est huiusmodi. *Tedeschi, id est, Germanici di-*
cti Falcones omnes ferè corpore magno sunt, & maior eorum pars figura oblonga, nonnulli *Tedeschi, seu Germa-
nici Fal-*
modicè rotunda. Simillimi sunt peregrino forma, capite, rostro, & pedibus. Femora interna *conis res-*
Plumis albis vestiuntur. Alæ grandes sunt. Cauda longa. Omnes penè pennæ colore sunt fulco.
Maximam Falconis peregrini fusci gerunt speciem parte sui plurima, capite excepto, & hume-
ris, seu spatulis, quæ Teutonico paulò magis nigrescunt. Corona albicans caput ipsis propter
collum cingit. Guttae seu maculae pectoris plurimæ fusca sunt, ac magnæ quibusdam ferru-
ginæ, & oblongæ. Hiscæ verò qui aliquando plumas priores exuerunt, seù vt vulgò dicunt,
mutatis caput, collum, & humeri fusca sunt, dorsum cyaneo tingitur, transuersim fuscis inter-
currentibus notis distinctum. Gula alba, lineis crassiusculis maculosa. Pectus item quam pe-
grino fuscius. Sed pedes quales peregrini. Mares seu tertiarij horum Germanicorum à ma-
ribus peregrinorum nulla possunt ratione discerni, adeò per omnia sibi sunt simillimi. Haec
Carcanus. Præterea cum non solum corporis forma externa, verùm etiam indole, animoq;
peregrinos a deò referre testetur idem Carcanus, vt non nisi oculatissimus quisque, & in arte
exercitatissimus accipitarius, eos inter se distincturus sit (nempe Germanicum à peregrino,
quod idem de Gentili alij perhibent) idèò non temerè quispiam Gentilem aliorum, nostram
tem Tedeschum esse crediderit.

VOLATVS.

BElisarius, quod aliam inter Gentilem, & peregrinum differentiam, quam assignet, nõ ha-
beat, à volandi vtriusque gestu, vnam petit, inquit, inquit, volatu discernuntur. Nam motus
alarum inter volandum crebrior spissiorq; Gentiles esse demonstrat. Peregrinorum ve-
ro alæ quasi trirremium remorum motus esse videtur. Sed & hoc à peregrinis differunt, quòd
adèò veloces non sint.

VENATVS MORES.

RApaces admodum sunt hi Falcones, & animosi adeò, inquit Belisarius, vt ad omnia auis
magnarum genera audacissimi iudicentur. Attestatur huic Tardius, qui Falconem
nobilem ad capiendas Ardeas in primis idoneum esse scribit, siue illas supernè, siue
interne ferre opus fuerit. Quin etiam ad omne aliud auium genus præsertim aquaticum, vt sūt
Mergi, Anates syluestres, Plateolæ, Ardeolæ, & ad maiores etiam capiendas, perquam aptum.
Eo est animo, s; i; q; viribus præstat, vt si nequam alias aues noscere didicerit, & è nidis exem-
ptus adhuc pullus ad hoc instituat, non Anseres solum, verùm etiam Grues capere audeat.
Ad tale aucupium etiam canis instituitur detenturus captam à Falcone prædam, donec Falco-
narius interueniat. Canes enim Falconem frequenter videre assueti, & circa eum, præsertim
dum pascitur, versari soliti, eundem faciliè ab alijs auibus dignoscunt. Hiscæ prius conso-
nà de suo Germanico Falcone tradit Carcanus, ferocem, ac rapacem admodum esse asserens, ac
præstantissimum plurima ex parte ad venatam euadere Ardearum præsertim, neque in multo
minori pretio, quam peregrinos ipsos haberi, adeò vt perspicacissimum, ac sagacissimum cum
accipitarium esse oporteat, qui vtrosque dignoturus est. Hoc vno tantum Gentilem peregrino
cedere vult Belisarius, quòd non sola animi magnitudine, vt peregrini, sed cibi etiam auiditate
prædam inuadere dicat.

DE FALCONE TUNETANO. Cap. VII.

VAMVIS verò hæc de Gentilis cum Germanico conuenientia verimiliter di-
cta sint. (Nam in tanta authorum, & notionum discrepantia eadem diuersis, &
diuersa eisdem nominibus vocantium vix quidpiam certi statui his in rebus pos-
set certum est) arbitrari tamen quispiam possit à Carcano non Germanum, sed
Tunetanum pro eo haberi Falconem, quem Galli, Italique Gentilem vocant: De
hoc enim Tunetano in hæc sensa scribit. Aliud Falconum genus Tunctanum, seu
Tunisum appellatur, quòd è regno Africæ, quam vulgò nunc Barbariã vocant, Tunctano capti